

Вікторія Тищенко,

студентка 2 курсу юридичного факультету
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

**Воєнний стан як обставина, яка впливає на кваліфікацію злочину та
призначення покарання***

24 лютого 2022 року Указом Президента України № 64/2022 на всій території України введено воєнний стан, який передбачає особливий

---

* Наукова керівниця – доцентка кафедри адміністративного та фінансового права Світлана Ковальова

правовий режим, введений в Україні у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації проти України. Цей правовий режим запроваджує певні особливості при призначенні покарання особам, які вчинили правопорушення в умовах воєнного стану. [4] З 7 березня 2022 року Законом № 2117-IX внесено зміни до Кримінального кодексу, які посилюють відповідальність за злочини, передбачені статтями 185, 186, 187 та 191 Кримінального кодексу, вчинені в умовах воєнного стану. Це основні майнові злочини, на які завжди припадала більша частина всієї кримінальної статистики України: крадіжки, грабежі, розбійні напади, вимагання, розтрата майна шляхом зловживанням службовим становищем та привласнення майна. Наприклад, крадіжка, передбачена частиною 1 статті 185 Кримінального кодексу, раніше вважалася кримінальним проступком, а не кримінальним злочином і каралася штрафом від 17 000 гривень до позбавлення волі на строк до п'яти років. Наразі крадіжка, вчинена в умовах воєнного або надзвичайного стану, є особливо кваліфікованим злочином. Крадіжка, вчинена в умовах воєнного стану, одразу кваліфікується за частиною 4 статті 185 Кримінального кодексу і карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років. 8 березня 2022 року аналогічні зміни будуть запроваджені для таких злочинів, як крадіжка, розбій, вимагання та привласнення, розтрат майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (корупційні злочини), вчинені в умовах воєнного або надзвичайного стану. Всі ці злочини одразу ж віднесені до злочинів особливого характеру, передбачені главою 4 відповідних статей (186, 187, 189 та 191). [1]

Посилення відповідальності за певні кримінальні правопорушення, вчинені під час воєнного стану, може набувати двох різних форм:

Обов'язковою умовою є вчинення злочину в умовах воєнного стану. Наприклад, за звичайних обставин диверсія (стаття 113 Кримінального кодексу України) карається позбавленням волі на строк від 10 до 15 років з конфіскацією майна або без такої (частина 1 статті 113). Однак диверсія в умовах воєнного стану карається позбавленням волі на строк до 15 років або довічним позбавленням волі з конфіскацією майна (ч. 1 ст. 113 ККУ). Таким чином, відповідальність за вчинення цього злочину в умовах воєнного стану прямо передбачена Кримінальним кодексом України;

Обтяжуючою обставиною є те, що злочин було вчинено в умовах воєнного стану. Наприклад, частина 1 статті 190 Кримінального кодексу України передбачає, що заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою (шахрайство) карається штрафом від 2000 до 3000 євро. Найсуворіше покарання-обмеження волі на строк до трьох років-передбачено у випадку, якщо правопорушник скористався для вчинення шахрайства станом воєнного стану. Таким чином, відповідальність за вчинення цього злочину в умовах воєнного стану не є

абсолютною, але враховується найсуворіше покарання, передбачене Кримінальним кодексом України. [2]

Цілі розширеної кримінальної відповідальності: Вищезгаданий Закон № 2117-ІХ "Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності зарозкрадання" передбачає наступне: (1)внести до частини четвертої статей 185 (крадіжка), 186 (грабіж), 187 (розбій), 189 (вимагання) та 191 (привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем) Кримінального кодексу вимогу щодо вчинення зазначених діянь "в умовах воєнного або надзвичайного стану" (2)збільшено мінімальне покарання за розкрадання(стаття 432Кримінального кодексу) з трьох до п'яти років, залишивши максимальне покарання незмінним(10років).

Так, закон від 3 березня 2022року посилив кримінальну відповідальність за мародерство в широкому розумінні (мародерство, як воно визначено у статті 432 КК, тобто не лише викрадення речей, що належать загиблим чи пораненим на полі бою, а й викрадення речей поза полем бою, які належать лише загиблим чи пораненим, що також має місце). Таке розширення правового контексту мародерства ґрунтується на Положенні про право сухопутної війни, що є додатком до Конвенції про право сухопутної війни 1907 року. Так,згідно зі статтею 28 цього Положення, мародерство забороняється в містах і селищах, навіть якщо вони захоплені бурею. У контексті Закону № 2117-ІХ мародерство в широкому розумінні включає в себе, крім діянь, передбачених статтею 432 Кримінального кодексу, привласнення цивільного майна будь-якою особою, в тому числі російськими військами, використовуючи вогонь, тимчасову окупацію, військові транзитні зони і ситуації воєнного або надзвичайного стану. [1, 3]

Література

1. Воєнний стан як обставина, яка впливає на кваліфікацію злочину та призначення покарання – PRAVO.UA. PRAVO.UA. URL: <https://pravo.ua/voennyi-stan-iaak-obstavyna-iaaka-vplyvaie-na-kvalifikatsiiu-zlochynu-ta-pryznachennia-pokarannia/> (дата звернення: 07.04.2024).

2. Дрозд О. Кримінальна відповідальність та особливості кримінального провадження під час воєнного стану. : Практ. посіб. Вид. дім "Професіонал", 2023. 664 с.

3. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III : станом на 28 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 07.04.2024).

4. Посилення відповідальності за окремі кримінальні правопорушення, вчинені під час воєнного стану - Jurfem. Jurfem. URL:

<https://jurfem.com.ua/posylennya-vidpovidalnosty-za-okremy-kryminalny-pravoporushennya-pid-chas-voennoho-stanu/> (дата звернення: 07.04.2024).

---

* Наукова керівниця - доцентка кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1
Олена Юшкевич

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

Рада аспірантів юридичного факультету

Студентська організація юридичного факультету

Студентський науковий гурток
«Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

09 травня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 09 травня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 215 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**